

**Műszaki
átadás
előtt
a
tudomány-
egyetem
új
újszegedi
kollégiuma**

(Foto: Kun Sándor)

Nyelvtanítás — Szeged, 1971

Nyelvi laboratóriumok ma már az ország számos oktatási intézményében működnek, a nyelvi oktatás szerves részévé váltak. Ezt az alkotórészt szeretném vizsgálni az alábbiakban:

Tanárképző Főiskola: Nagykorú laboratórium

I. emelet, Orosz Tanszék. A laboratórium órarendjén alig van üres rubrika. Főbb adatai: 6 éves, 1/2 éve „nagykorú”, azaz laboráns tanárt kapott Tombác Lászlóné személyében — Calypso magnókkal működik, sajnos, lassan öregszik. Egyik alapítója Rakonczás Pál adjunktus — vele beszélgettem.

— Minden hallgatónkna heti két órája van itt. Bebizonyosodott, hogy olyan laboránsra van szükség, aki nemcsak technikailag képzett, de tud oroszul és képes az oktatóanyagok programozására is. Az I. éveseknek fonetikai és lehallgató-gyakorlatok is van. Az utóbbi keretében kis elbeszéléseket hallgatnak ötször-hatszor egymás után, majd a gyakorlatot követő hagyományos órán ellenőrzik a hallgatók tudását. A hallás utáni megértés készségének kialakítását szolgálja a II. éveseknél is az egyik óra. Tizenhat részből álló programozott anyagot készítettünk a Szovjetunió történetének nagyobb fejezeteiből. Az új szókinccset is magnetofonon kapják meg a hallgatók. Többszöri lehallgatás után 35–40 perc múlva — miközben az új szavakat nézik — a hallgatók el tudják mondani az anyag tartalmát. A hagyományos órán őket is, mint az elsősöket csupán ellenőrzik a tanárok. Így mégis mód van arra, hogy az orosz nyelv politikai, történelmi, irodalmi alap-szókinccset és az orosz nép történetének főbb eseményeit vázlatosan megismerjék. A szinkronfordítás, a feladatok szinkron megoldása a II. évesek két félévi anyaga lesz. A nyelvi laboratórium oktatómunka nálunk az egész tanszék ügye. Elvünk: Nem a technika, csak mi bukhattunk meg, a programozásunk, a munkánk!

Középiszkolák: hasznos kiegészítés

Négy helyen: a Vasútforgalmi Technikumban, a Tömörkény, a Radnóti, a Ságvári gimnáziumokban működik laboratórium. A Tömörkényben Poór Istvánné tanárnő az óra elejéből csipett le néhány percet a labor bemutatására.

— A labor 20 személyes, komplett cseh berendezés. Amíg a garancia tart, addig nem alkalmaz még iskolánk technikust, de később valószínűleg sor fog kerülni erre. Elsősorban a tagozatos osztályok oktatására használják. Angolból TANÉRT-szalagokkal tudunk dolgozni. A tagozatos osztályokat két csoportban foglalkoztatjuk, így mindenki fülkét kaphat. Nem tagozatos osztályok foglalkoztatására még 20 sima asztalunk van fejhallgatókkal — így egyszerre 40 fős osztály is hallja a közvetítő magnót. En — és úgy látom, a gyerekek is — hasznosnak látom, szeretem ezt az oktatási formát.

A Radnóti-ban részt is vehettem egy audó-vizuális órán. Láttam a diafilmet és hallottam a diákok válaszait. Így, fejhallgató nélkül lehetett igazán felmérni mennyivel több idő jut egy tanulóra az aktív bevésésben, a kiejtés gyakorlásában, mint a hagyományos órán. Dr. Bálint István megyei orosz szakfelügyelő óra utáni szünetben elmondta hogy 7 éve létesítették ezt a laboratóriumot. A megvétel már 10 körül van a laborok száma. Az audó-vizuális oktatás elemzői el szokták mon-

dani hogy kevés a tudatosság, a mechanizáláson van a súly. A mi felfogásunk szerint ez egyedül nem üdvözítő, de korszerű oktatási forma kiegészítője az oktatásnak.

A Ságvári gyakorló gimnáziumban dr. Kakuszi László igazgató helyettes laborok szembetűnő előnyeit mutatta be.

— Fülkéknek tökéletes a hangszigetelése, nincs áthallás, zenei minőségű hangot ad a fejhallgató. A hazai gyártmányú Calypso-magnók kezelését diákok „hazuról hozzák”, javításukat a kapható alkatrészekből biztosítani lehet. A labor mindent tud, amit a többi, de az irányítása, a különböző szituációk létrehozása, a vezérlőasztal kezelése egyszerűbb, mint a többinél (Bíró Imre technikus finomításai), 2 vagy 4 fázisú programot egyaránt előre be lehet táplálni, a tanuló mozgása, ellenőrzése könnyed és — ami pszichológiailag fontos — észrevétlenül, zajtalanul történik.

A programozások problémáiról és eredményeiről is sokat megtudtam. Például francia tagozatos anyaguk az OPI-nél van elbírálásra. Angol és olasz programokat folyamatosan készítenek stb. Körülbelül 250 ezret építettek be az egyetemről — a lebontásért — megkapott nagyrészt hibás felszerelésbe. Elég nem is értékelhető az a társadalmi összefogás, ami szintén beépült a modern fülkékbe. Az egyetemről 99 százalékban hibás állapotban kapott magnókból használhatókat kis kukucs-káló — ablakos, ablak nélküli fülkékből nagy üvegablakos, ajtos, zárt fülkéket csináltak a politechnikai órakon. A legpraktikusabb, az elképzeléseknek leginkább megfelelő leginkább kihasznált laboratóriumunk látszik.

Műhely, a szó legjobb értelmében: délelőtt tanórák, délután rendkívüli nyelvórák (államvizgára készítő) folynak, de ha gyakorolni akar valaki, és nincs óra, bejöhet, hozzák nekik a tanszalagot, és beülhet. A tanárjelölteknek segítséget nyújtanak a vezérlőasztal kezeléséhez, de a délutánonkénti gyakorláshoz is. Sokszor rájuk fér...

Meditáció

A tanárjelöltek „otthonában”, az egyetemen nincs nyelvi laboratórium. Volt.

— Egy jobban képzett technikus alkalmazása esetleg segíthetne elkerülni az egykori laboratórium egykori kudarcát.

— Látva a klub építése körüli szép energiákat, úgy hiszem, ilyen célra is lenne tartalékunk! Nem a tanulás helyett, hanem érdekében lenne szükség a JATE bölcsészkarán is egy nyelvi laboratóriumra!

G. KISS MAGDOLNA

A hatékonyabb oktatásért

Nyelvankét a TTK-n

A nyelvtudás szükségességét hangsúlyozni felesleges: nemcsak az egyszakosok — és a tanárszakosok — szakmai tájékozódásához, hanem egyre inkább a mindennapi élethez is hozzátartozik egy vagy két idegen nyelv használata, ismerete. A helyzet sajnos nagyon elszomorító ezen a téren: tanárszakosok és egyszakosok egyformán keservesen dolgoznak a szakdolgozatokhoz, szemináriumi beszámolókhöz kapott idegennyelvi anyagok lefordításán.

A tantervi reformok változásokat hoztak a nyelvtanítás szervezeti felépítésében is. Az eddig felmerült problémákról rendezett vitát a KISZ TTK-s végrehajtó bizottsága. A vitán megjelentek a lektorátus oktatói is; Dr.

Zánthó Róbert vezető nyelvtanár ismertette a nyelvtanítás rendszerét, és körvonalazta a feladatokat. A tantervi előírások: az V. félév végéig minden hallgatónak orosz nyelvből, egyszakosok esetében pedig a VII. félév végéig egy további idegen nyelvből kell vizsgát tenniük.

A lektorátus oktatói szerint az eredménytelen írásbeli vizsgák nagy száma elsősorban azzal magyarázható, hogy a hallgatók egyáltalán nem, vagy csak az utolsó félévben vesznek részt az órákon. (A lektorátus kénytelen személyi igazolványt kérni a vizsgán megjelenő hallgatóktól...) A vita egyik sarkalatos pontja így a fakultatív órák kérdése lett. A hallgatók képviselői elmondták, hogy a reform által maximált heti óraszámokba a nyelvórák nincsenek beszámítva, a szaktárgyak oktatása pedig a reform bevezetése óta fokozottabban épít a hallgatók otthoni munkájára: beszámoló, gyakori dolgozatok, önállóan feldolgozandó anyagrészek stb. Így a hallgatók a legkisebb ellenállás irányában „lazítanak”.

A problémát több oldalról megvizsgálva a jelenlevők egyetértettek abban, hogy a fakultatív órák bevezetése nagyobb szabadságot adott a hallgatóknak az önálló munkára, de ezt a szabadságot a hallgatók nagyrésze enyhén szólva társan értelmezte, s most — a félévi vizsgák előtt — próbálja bepótolni félévek munkáját, vagy halasztást kér. A résztvevők véleménye szerint hasznos lenne az óralátogatás kötelezővé tétele bizonyos félévekben — pl. orosz nyelvből az utolsó két félév a vizsga előtt — azok számára, akik eddig az időpontig nem tették le a vizsgát.

Az előbbivel összefüggő, de lényegében különálló kérdés az — a hallga-

tók részéről felmerült — igény, hogy a heti kétórás, alacsony hatékonyságú nyelvórák helyett bizonyos alapképzés — egy-két félév — után egy intenzív nyelvkurssal fejezzük be a nyelvtanítást. A lektorátus oktatói válaszaikban elmondták, hogy a különböző egyetemeken kipróbált intenzív tanfolyamok nem voltak olyan meggyőzően eredményesek, hogy tömeges bevezetésükre gondolni lehetne, ugyanakkor ez a megoldás igen sok személyi, anyagi, szervezési problémát is felvet. Ennek ellenére — a jelenlevő Maróti Imre dékánhelyetessel egyetértésben — a lektorátus elvileg beleegyezett abba, hogy egy közepes létszámú csoport részére kb. kéthetes intenzív tanfolyamot szervezzen például az év elején, szeptemberben.

A felmerült javaslatok, ötletek részletezése nélkül is megállapíthatjuk, hogy a lektorátus ellenvetése a reformálni kívánókkal szemben — tudniillik, hogy amíg a hallgatók a meglévő kereteket sem használják ki, addig ne kezdjünk új próbálkozásokba — mindenképpen megalapozott. Szomorú lenne, ha az órák látogatása csak akkor érné el a kívánt szintet, amikor már néhány vizsgaldószak tapasztalatai győznék meg a hallgatókat arról, hogy nem kellemes dolog rektori utóvizsgát tenni nyelvből, vagy éppen évet ismételni. Ugyanakkor meg kellene vizsgálni a hallgatók valódi tanulmányi terhelését is ezeken az évfolyamokon, és — más egyetemek, intézmények tapasztalatainak felhasználásával — tovább javítani a nyelvórák hatékonyságát.

Egy megjegyzés: a lektorátus oktatói a hallgatószágról alkotott véleményük igazolását láthaták abból is, hogy a meghirdetett — s nyilván sokakat érintő és foglalkoztató témájú — vitán mindössze tizenöt hallgató jelent meg.

DOBAY PÉTER

Tisztelt Diákjóléti Bizottság!

„Alulírott azzal a kérelemmel fordulok...” Kíváncsi voltam, hogy ki, milyen kérelemmel fordul a Diákjóléti Bizottsághoz, amikor szociális segélyért folyamodik. Ezért végigolvastam legalább száz egyetemi és főiskolai hallgató kérvényét. A legtöbben téli ruhaneműre, cipőre, csizmára, télikabát hozzájárulásra kértek pénzt. Mások, a téli tüzelő megvásárlását akarják fedezni a szociális segélyből. Sokan kérésük indoklásaként a felemelt albérti díjakra hivatkoznak. Míg néhányan — a főiskolások közül — rajzszekők vásárlására kérnek, addig a bölcsészek szótárakat szeretnének venni. Egy helyütt azt olvastam, hogy az ellopott orkándzsekit szeretné pótolni az illető, mert más kabátja nem lévén, kimenni sem tud az utcára. Volt, aki köpenyt akart vásárolni, mert gyakorlóhezes, egy másik rajzszakos önálló kiállításának megrendezésére kérte a segélyt.

Egy kérelem indoklása így hangzik: „...kilyukadt a cipőm, ha nem kapok pénzt, nem tudok másként venni. Tehát nem járhatok be órákra.” Öszintén meglepett, hogy valaki nyíltan megírta: tartozik — egyhetes kirándulásra kért kölcsön pénzt —, ezt szeretné minél előbb visszafizetni.

A forma sem utolsó

Hogyan kéri a szociális segélyt? Természetesen kérvényben. De, most hogy volt alkalmam jó néhányat végigolvasni, rájöttem, nem is annyira evidens, hogy kérvényben láttam ugyanis rendes kérvény formátumú kérelmet, gépelve, vagy szépen, gondosan megírt folyamodványt. De olvastam olyat is, ahol az írás bizony a „padlástól a pincébe” szaladt, vagy olyat, amelyiknek a külső oldalára megfordítva írták rá a kérvény adatait. Volt közöttük olvaszhatatlan kárpász.

Olvadás közben eszembe jutott, hogy először az általános iskola hetedik osztályában tanított meg osztályfőnököm kérvényt írni, de a középiszkolában — mert bebizonyosodott, hogy még nem mindegyikünk ismeri ennek hivatalos formáját — osztályfőnöki órán újból sor került rá. Nevetséges lenne ha főiskolán, vagy egyetemen ezt ismét „tanítani” kellene. De ha már a szövegben azt írják, hogy „Tisztelt Diákjóléti Bizottság”, akkor talán a kérelem formájában is meg kellene tisztelni a bizottságot.

Pénz, vagy utalvány?

Amikor a főiskola és a tudományegyetem tanulmányi osztályain jártam tudakozódni a szociális segélyek felől, megtudtam, hogy a segélyt pénzben vagy utalványban kapják a hallgatók. Illetőleg csak utalványban kapták a főiskolások a legutolsó segélyosztásig, amikor már a hallgatók írásbeli kérésére ismét pénzt adtak. Miért kellett az utalványt megszüntetni? A főiskolai hallgatók úgy érezték, hogy ez bizalmatlanság velük szemben. Mert ha egyszer a KISZ-alapszervezetekre bízzák a szociális segélykérelmek rangsorolását, tehát ha a KISZ-vezetőségek felelősséggel döntenek el, hogy hogy kik azok, akik rászorulnak a támogatásra, akkor miért kételkednek abban, hogy a pénz nem arra költik, amire kérték?

Ezzel szemben a főiskola Diákjóléti Bizottságának egyik tagja elmondta, hogy az utalvánnyal 36 szegedi üzletben lehetett vásárolni. Azok pedig,

akik tüzelőre, albérteti hozzájárulásra stb. kértek segélyt, mindig pénzben kapták. Úgy tűnt tehát, hogy a Diákjóléti Bizottság jobbnak tartotta az utalvány-rendszert. Hallottam ugyanis arról — és talán éppen ezért állnak az utalvány oldalán — hogy a szociális segély osztás napján nagyobb a forgalom a „Béke tanszéken” vagyis az Április 4. úti bisztróban. Van, aki a segélyre kapott pénzből felutazik Budapestre, hogy ott vásárolhasson magának olyan ruhaneműt, amelyre amúgy is lenne pénze.

Nem szívesen mondom véleményt ebben a kérdésben. Nem tudom — hiszen nem bizonyítható —, hogy valóban vannak-e ilyen esetek. Mindenesetre feltételezhető, hogy tényleg előfordultak. Ezért mégis megreszkírozom azt a megjegyzést, hogy ha már ebben a szociális segély ügyben is önállóságot kapott a KISZ-szervezet, akkor éljen is ezzel a lehetőséggel. Éljen úgy, hogy ilyen feltételezésekre ne kerülhessen sor, hogy ne lehessen kételkedni abban, hogy mindig azok kapják a segélyt, akik a legjobban rászorulnak.

Segély rábeszélésre

Valamelyik nap Art Kino-ban voltam, Valami baj volt a géppel, így később kezdődött a film. Aznap jártam a tudományegyetem dékáni hivatalaiban, kérdézősködtem a szociális segélyről, s most itt folytattam, a kérdézősködést.

A mellettem ülő bölcsészhallgató szólítottam meg. Elmondta, hogy második kategóriás — tehát anyagi helyzete indokolná, hogy kérvényt adjon be —, de már régen „leszokott” erről, mert egyszer nem kapott és úgy gondolja, minek próbálkozzon. Másoktól is hallottam, hogy van, akik úgy keil rábeszélni, hogy írjon kérvényt.

Megint eszembe jutott, hogy hallgató koromban volt egy évfolyamtársam, aki minden alkalommal kért szociális segélyt és kapott is. Szociális helyzete szerint első kategóriába tartozott — ugyanakkor az egyetemen a legjobban lelegeganszabban ő ültözött. Bizonyára volt akkor is, aki jobban rászorult volna. De, mert nem adott be kérvényt, így mindig az kapott, aki „élelmesebb” volt, aki egyetlen lehetőséget sem hagyott ki.

Másik eset: Ismét egy első kategóriás, kiválóan tanuló hallgatóról van szó. Szociális és tanulmányi ösztöndíjának összege 800 forint. 50 forint kollégiumi hozzájárulást fizet, marad tehát havi 750 forintja. Mégis, minden alkalommal kér segélyt. Természetes hogy kap, ha más nem igényel. De miért nem igényel? Miért nem terjed ki a KISZ-vezetőségek figyelmére arra, hogy mégis csak rábeszéljék azokat, akik kérhetnének — jól is jönne nekik a segítség —, de nem kérik.

Beszéltünk hallgatói önállóságról, felelősségről. Jó lenne, ha ez azzal egészülne ki, hogy ismernek egymást az alapszervezet tagjai, vagy legalábbis a vezetőségi tagok ismernek és tudnak az alapszervezetükhöz tartozó hallgatók egyetemen kívüli gondjait is. Ha már a különböző karoknak jelentős összeg áll rendelkezésére a szociális segély osztásához, akkor legyenek a Diákjóléti Bizottságnak segítségére abban, hogy ezt a pénzt igazságosan, a valóban rászorulóknak osszák el.

S. N. E.